

MOTERIS KAIPO DARBININKĖ

Rašo ONA.

KIEK laiko tam atgal teko dalyvauti diskusijose su tulos ypatomis apie moterį, kaip darbininkę. Tarpe kitko štai kaip nekuriš iš tų ypatų žiūrėjo į moterį — sako: „Moteris, užėmusi darbininko vietą, pasirodo nepastovi. Jos tikslas link darbo yra tai, kad kaip nors sunaudojus tą laiko protarpį, kurį turime nuo išėjimo iš mokyklos iki apsivedimui. Ji žiuri į darbą, kaip į tuomlaikinį užsiėmimą, o ne kaip į svarbų gyvenimo ekonominį klausimą.”

Kiti vėlą aiškino: „Jeigu darbdavis turėtų atsidėti ant moterų ir merginų delei originalių ir naujesnių idėjų, ant kurių remiasi visa komercija, tai jo pramonė laipsniškai badu numirtų. Moteris, kartą užėmusi kokią nors poziciją, ten ir pasilieka iki apsivedimui.”

Be abejonės tuose argumentuose yra daug teisybės. Paprastai moters, kurios uždirba tiek, kad gali šiaip-taip pragyventi, — tuomi ir užsiganėdina. Jos nesistengia pagerinti savo buvio ir neretai priešinasi tam, kad eiti mokyklon pasimokinti, idant buti gabesne ir tuomi padidinti savo uždarbį. Tokios moters arba merginos, paprastai, mano šitaip: „Kam man reikia to mokslo? Anksčiau ar vėliau apsivesiu, o tada vyras uždirbs duoną.”

Reikia atminti, jog tol, kol moteris panašiai mąstys, ji gali buti užtikrinta, kad jos uždarbis nepakils; kad už atlikimą vy-

ro darbo ji vis tik gaus moterišką atlyginimą. Prie to galima pridurti, kad kol moteris pasitenkins žemesniu už darbą atlyginimu, tol ji nebus verta užimti geresnės vietos. Kadangi moteris neretai atlieka vyrų darbus ir tai už žemesnį atlyginimą, tad ir aišku, kad moters įstojimas į darbo lauką turi blogai atsiliepti ant vyrų ekonominio padėjimo. Besąžiningi darbdaviai naudojami iš tos tarp vyro ir moters konkurencijos ir algas bei uždarbį sulyginamai numažina, žinodami, kad vyrai bus priversti jų pasiulijimu pasitenkinti, jei norės nuo bado apsiginti. Čia aiškiai matome vieną priežastį menko uždarbio ir išnaudojimo darbininkų.

Toliaus, pagal tulo darbo klausimo tyrinėtojo aiškinimą, — nors nevedusios merginos (moters) nesistengia savo buvio pagerinti, tačiau yra moterų, kurios savo gabumais ir budo tvirtumu gali pasiekti ir pasiekia geresnių užsiėmimų. Čia jau kalbama apie vedusias moteris, iš kurių vaidentuvės jau išgaravo svajonė apie kokią tai didvyrį, kurs ją „išgelbės” (?) nuo darbo ir pasodins ant naminio sosto, kur ji išsykio mano galėsianti viešpatauti ir ramiai gyventi. Toji moteris, kurios vyras delei nelaimės, o tankiausiai iš tingumo, nepajiegia jai duonos uždirbti, yra priversta stoti į darbo lauką; tokia moteris, paprastai, yra veikli, išmaningesnė ir, suprasdama darbo vertę, greitai dasidirba geresnės pozicijos ir geresnio atlyginimo.

Dabar pažvelgkime į ateitį. Ar moteris stengsis atitaisyti savo klaidas, ar gal ji ir toliau bus priežastimi sumišimo ir

neužsitikėjimo darbo srityje? Nėra abejonės, kad ateis laikas, kuomet ji supras, kad jos darbas yra lyginai tiek vertas, kiek vyro atliktas darbas; ateis laikas, kuomet, įstodama į darbo lauką, ji pažins savo vertę. Ar kam patiks, ar nepatiks, aplinkybių verčiama moteris turės rapintis tuomi, kad pagerinas savo buvį.

Šiame klausime reikia neapsilenkti ir su tuo, kad, paprastai, gema daugiau mergaičių, negu vaikų, t. y. tris mergaitės

priešais du vaiku, — reiškia, kad nevisos merginos tetari progą apsivesti. Kur dvi gali apsivesti, trečioji turi likti nevedusi ir tokiu budu yra priversta jieškoti sau pragyvenimo; tad, taip dalykams esant, merginos, kurios įstoja į darbo lauką, privalo nuolat lavinties, mokinties ir stengties pasistatyti ant tokios papėdės, kad, užėmusios vyrų vietas, gautų už tokį jau darbą ir tokį jau atlyginimą, o tuomi jos pagerins nevien savo, bet ir vyrų ekonominį padėjimą.

MOTERS TURKIJOJE

Rašo P. JURGELIUTĖ.

TUR buti niekar kitur moters nebuvo taip suvaržytos, kaip Turkijoje. Pastaruoju laiku jau ir jos stengiasi išsiliuosuoti iš vergijos pančių. Ir Turkijos moterų bruzdėjimas, kaip ir visur, turi tris linkmes, kaip praneša „N. Y. Tribune“ pagal „Koelnische Zeitung“: visuomeniškas buvio pagerinimas, apšvieta ir politikinis išsiliuosavimas. Karė, reikalaujama dárbininkų ir iš moterų tarpo, panaikino daug įvairių, varžiusių iki šiol moteris taisyklių. „Islamo Moterų Lyga“ rengia ir stato prie įvairių darbų tukstančius biednų merginų. Ta Lyga įsteigė ir savas dirbtuves miestuose *Taseim* ir *Ejab*; mašinos gi atgabenta iš Vokietijos.

Politikinės organizacijos veikia įvairiomis linkmėmis— priguli nuo to, prie kio luomo priklauso jų narės. Žinoma, — dauguma jų tai aristokratijos ir buržuazijos luomų moters. Vienok jos, pavyzdžiui, kovoja su prietarų, reikalaujančiu, kad moters, išeidamos į gatvę, butinai už-

sileistų ant veido tankų velioną; jos dabar stengiasi tą prietarą išnaikinti.

Apšvietos dirvoje tarkės-moters rupinasi pakilti bendrame apsišvietime ir kulturoje. Taip, organizacija „*Taalii Hisvan Jemišeti*“, kuri priima į nares tiktai mokačias skaityti ir rašyti, neseniai pradėjo versti turkų kalbon ir spausdinti įžymiausius pasaulinės literatūros veikalus. Ta organizacija rengia moterims įvairias paskaitas ir pamokas. Šitokią darbą remia ir pati valdžia.

Nebutų pro šalį, kad ir lietuvių moters pasimokintų iš Turkijos moterų. Juk pas mus nėra jokio bandymo šviesties ir lavinties. Del pavyzdžio, prie Susivienijimo Lietuvių Amerikoje priklauso 4.000 moterų, bet jos dar niekuomi neatsižymėjo, jokio pozityvio darbo nei neužmanė taip, kad ir nepažymu, jog turime tokį didelį būrį organizuotų moterų. Organizacijose susipietusios moters turėtų subrusti ir pradėti veikti jau jeigu ne kitų, tai savo labui.

Taigi, gerbiamos sesės, prie darbo!

: Rhode Island valstijoje moters dirbo ant laukų, kad prigelbėjus javus nuvalyti.

: Colorado valstijoje yra keturiosdešimts-devynios moters mokyklų užveizėtojos.

KUDIKIS*

Metropolitan Life Insurance Leidimu

Vertė I. B. BRONUŠAS, D. M.

Plaukai. — Plaukus reikia gerai prižiūrėti, kitaip jie gali nuslinkti kudikiui užgimus. Galvą reikia išplauti syki į mėnesį, ir iššukuoti kiekvieną vakarą. Jei plaukai yra sausi, tai ištrinkite galvą su vazelina kelis sykius į savaitę.

Maudynė. — Vienas reikalingiausių dalykų motinai yra maudynė. Mažas skylutės odoje, vadinamas poromis, reikia laikyti atidarytas. Tai galima padaryti tankiai maudantis. Visą kuną reikia nušluostyti kiekvieną dieną.

Krutys. — Žinomas dalykas, kad motina nori penėti savo kudikį. Krutys reikia atsakančiai prižiūrėti dar prieš kudikio užgimimą, nes tik tokiu būdu bus galima atimti daug skausmo ir rupesties, kuomet kudikis ims žįsti. Krutys ir krutų speniai reikia taip užlaikyti, kad jos būtų minkštos. Kuomet krutys „sukietėja“, tai speniai sutruksta. Nėra skaudesnio dalyko, kaip sopuliai nuo skaudančių krutų. Reikia paimti trupučiuką vazelinos ir gerai ištrinti krutis ir speniai kas diena. Krutys ir speniai reikia nuplauti kas diena. Nepatartina alkoholis krutims plauti, nesa alkoholis padaro jas kietomis ir duoda progą sutrukti. *Krutys ir krutų speniai reikia švariai ir minkštais užlaikyti.*

Daktaras. — Jei negalite turėti daktaro namie, tai kreipkitės į ligonbutį dėl prižiūrėjimo. Tokiame laike motina turi gauti priderantį prižiūrėjimą, kitaip jai gali prisieiti sirgti gana ilgai ir netekti kudikio. *Visakas priklauso nuo to, koki prižiūrėjimą gaus motina ir kudikis tame laike.* Jei kas-nors pasidarytų, tai iš tos priežasties motina gali numirti arba apsirgti pavojinga liga, iš kurios sunku būtų pasitaisyti.

*) Žiur. No. 10, 11, 12.

Ką motina turi turėti. — Jei turite daktarą, tai paklauskite jo, kokių dalykų jums yra reikalinga. Nereikia laukti paskutinės minatos dalykų sutvarkymui. Viską reikia turėti prirengtą du mėnesius prieš paskirtą laiką. Sekančius dalykus, kuriuos galima gauti krautuvėje arba apatiekoje, yra patartina nusipirkti:

Du svaru sugerėnčios vatos ir dvidešimt penkis jardus plonutėlio audeklo (gauze), padaryto į paduškaites (pads). Vieną paliavinę skauradą leidimui šmirkščiamosios sriovės. Vieną fontaninę šmirkštimo terbą, į kurią sutilptų dvi kvortos vandens. Kiek-nors borinės rugšties; truputį sterilizuoto saldaus aliejaus arba vazelinos; žirkles; lininę virvutę; truputį vaikų miltelių ir didelių ir mažų sagučių.

Tris dideles paduškaites, kad galėtų uždengti pusę lovos. Jeigu tokios paduškaitės būtų perbrangios, tai galima apsieiti ir su senais laikraščiais arba medvilnėmis. Kelias švarias palas ir kaldrą.

Vieną guminę palą arba šmotą ceros, kad ištektų uždengimui pusės lovos. Šitų dalykų reikia dėl to, kad užlaikius šieniką švariu tame laike. Jeigu turite prisirinkusios senos drobės šmotelių šitam laikui, tai juos prieš laiką reikia gerai išplauti ir švariai užlaikyti.

Ko reikia kudikiui. — Visų-pirmiausia, ką kudikiui reikia, yra tai šmotas senos kaldros, į kurią reikia suvynioti užgimusį kudikį. *Kaldra gali būti sena, bet ji turi būti švari.*

Maudynė. — Kudikio drapanėlės turi būti paprastos ir pigios. Nereikia daug pridėti ant kudikio. Daug drapanų jis negali pakelti ir gali dėl to susirgti. Kudikio drapanos neturi būti ilgesnės, kaip dvidešimtį septynių colių nuo pečių iki rumbui. Mažytis kudikis iš pradžių turi dėvėti tam tikrą raištį, pasiūtą iš šmoto flanelės, iki nesusilaukia kelių savaičių

amžiaus; paskui — mažą megstinį raištį, pasiūtą iš bovelnos ar linų; vėliaus — bovelninius arba drobininius marškinėlius; paskui — austinius marškinėlius; vėliaus — sejoniuką, padarytą iš bovelnos ir drobinės flanelės, nuo liemens; pagalios, gali dėvėti paprastas palaidas drapanas, padarytas iš bovelnos. Prie to, šaltame ore kudiķį galima apvilkti liuosomis drapanėlėmis, pasiutomis iš flanelės arba iš bovelnos arba reikia suvynioti į vilnonę skepetą. Kudikio kojukes galima apauti megstiniais čėverykučiais, tačiau tai nebutinai reikalinga. Kad kudikio kojukės būtų šiltos, reikia paimti pilną šilto vandens butelį ir padėti prie kojų, tik reikia daboti, kad nenudeginus. Nusipirkite šitų dalykų, padarytų iš bovelnos arba vilnų:

Tris megstinius raiščius pirmos mieron. Trejus bovelninius marškinis antros mieron.

Tris sejoniukus, padarytus iš bovelnos ir vilnų flanelės; jeigu galite pačios padaryti, tai sejoniukai neturi būti ilgesni, kaip dvidešimtį septynių colių nuo pečių iki rumbui.

Nepirk čystų vilnų flanelės, nes tai brangiai apsieina ir vilnos greitai susitraukia.

Keturis sklipus paprastos bovelnos. Lėšuoja nuo dvidešimts-penkių centų ir daugiau. Taip vadinamieji Arnold'o megstiniai sklypai yra geriausie. Paprastieji maži sklypai yra daug parankesni, negu dailieji pirkiniai, o prie to šie ir brangiau lėšuoja.

Tris poras bovelninių-vilninių pančekų, arba tris poras vilninių čėverykaičių.

Dvejas ar trejas liuosas bovelninius drapanėles.

Reikalai prisiėjus, galima nupirkti ir porą žiurstelių.

Du ar tris tuzinus palučių. Tokios palutės turi būti padarytos iš minkšto audimo. Palučių yra visokios rūšies. Geriausia yra nusipirkti geros rūšies palu-

čių, kad nereiktų vėl pirkti už kiek laiko; geras audimas ilgiaus laiko. Palutės turi būti dvidešimties keturkampių colių. Atsiulėti reikia rankomis; mašina padaro kietą rumbą. Galima vartoti ir senus skudurus, jeigu jie yra švarūs, bet jie nelaiko ilgai.

Kudikis turi turėti atskirą lovukę. Kudikiui nėra sveika miegoti su motina. Kartais pasitaiko, kad motina, bemiegodama, nusirita ant kudikio ir jį užtroškina. Katra motina nori, kad jos kudikis būtų arti jos, reikia padaryti tokią skrynute, kurion galima būtų kudikį įguldyti. Dugnas tokios krynutės turi būti padarytas iš vielų, kad lengviaus būtų galima išvalyti.

Pakaktinai gerą lovutę galima padaryti mažam kudikiui iš didelio drapanų gurbo. Toks gurbas apsaugoja kudikį nuo traukučio. Ir galima lengvai perkelti iš vienos vietos į kitą. Jį galima švariai užlaikyti. Tokį gurbą galima vartoti, kuomet kudikis pradeda sėdėti, nes iš jo kudikis negali iškristi ir užsigauti, ir yra paranku vietą užimti. Ant dugno reikia padėti šieniką arba paduškaite iš plaukų, o ant viršaus šieniko reikia uždėti guminę paklodę arba ceratą, ir pagalios reikia uždengti iškamšalu. Lovos užklojimas turi būti šiltas. Mažas kaldrukes galima padaryti iš retai išausto audimo; kad tai padaryti, tai reikia paimti du šmotukus tokio audimo ir į tarpą pridėti vatos, aplinkui apsiuti ir visą reikia išmazgyti, kaip dideles kaldras, kad vata neišpultų. Tokias kaldrukes galima ir skalbti. Reikia padaryti tris tokias kaldrukes. Prie to, galima vartoti pamargintas kaldrukes, padarytas iš bovelnos arba bovelnos ir vilnų; jos yra šiltos ir skalbiamos. Užtenka vienos tokios kaldrukės. Megstinė skepeta yra labai pageidaujama.

(Daugiau Bus.)

MOTERS PRAMONIJOJE

Rašo P. JURGELIUTĖ.

NESENAI išėjo iš spaudos kningutė apie permainas industrijoje. Išleido „Merchant's National Bank“ Bostone. Medžiaga tai kningutei rinkta Anglijos valdiškose industrijos tarybose ir Francijos industrijos komisijose. Iš tų žinių paaiškėjo įdomūs dalykai.

Anglijoje, prieš karą, įvairių industrijos šakose dirbo 3.282.000 moterų; dabar gi moterų darbininkių skaičius pasiekė 4.538.000, — vadinasi, dabar industrijoje moterų darbininkių yra ant 1.256.000 daugiau, negu buvo prieš karą. Tos visos moters atlieka darbus, kuriuos pirma atlikdavo vyrai. Prie šio skaičiaus nepriskaitoma moterų-tarnaičių arba dirbančių mažose krautuvėse ir ant ukių; nepriskaitoma taipgi darbininkių ligonbučiuose ir Raudonajame Kryžiuje. Suvirš 200.000 moterų darbininkių dirba žemdirbystėje. Daugiausia moterų dirba prie amunicijos. An-

glijoje prie amunicijos dirba 2.000.000 žmonių ir valdžia amunicijos dirbimui išleidžia arti 3 bilionus ir 500 milijonų dolerių per metus. Kiek moterų dirba prie amunicijos, parodo kad ir šis faktas: garsiam Škotijos mieste Coventry yra 140.000 gyventojų; iš jų tarpo 40.000 merginų dirba vien amunicijos dirbtavėse!

Anglijos moters daugelyje industrijos šakų buvo priverstos užimti vyrų vietas. Pavyzdžiui, iš vienu tikrai angliakasyklų karėn paimta savirš 170.000 darbininkų. Aišku, kad jų vietas turėjo užimti netinkantie karei vyrai (seniai, berniukai) ir moters.

Tas pats ir kitose kariaujančiose valstybėse. Vokietijoje, metalo apdirbimo industrijose moterų darbininkių skaičius pasididino ant 325 nuošimčių — reiškia, kar pirma moterų darbininkių buvo vienas šimtas, ten dabar jų yra 325. Francijos dirbtuvės jau senai būtų užsidariusios, jei francuzės moters nebutų užėmusios vietas savo vyrų, išėjusių į karą.

76 KUOPA (CENTRAL) BROOKLYN, N. Y.

Susitvėrė 12 d. gruodžio, 1912, iš 8 narių; organizavo Jonas Laučiškis. Dabar turi 115 narių (tarpe jų 28 moters ir merginos); išde \$58.00. Surengė 5 prakalbas. — Aukavo į L. G. F. \$25. Piliečių yra trys. Darbštumu atsižymėjo: J. Laučiškis, J. Šlikas, Osv. Laučiškis, P. Štilitis, A. Bulovas, J. Genaitis, Ant. Daukantas, J. Raščius, V. Klinga ir J. Kudrevičius. O vėlesniu laiku J. Šarkis ir J. V. Budrevičius.

IŠ MOTERŲ PADANGĖS

Surinko ONA.

: St. Louis susidarė moterų draugija su tikslu suorganizuoti miliona moterų — namų apginėjų (kareivių), kurios turės užimti vietas pašauktųjų į karę vyrų.

: New York'as yra dvylikta valstija, suteikusi moterims pilnas balsavimo teises.

: Mieste Lyons, Francijoje, 15 nuošimčių visų amunicijos darbininkų yra moters.

: Italijos karalienė, Elena, po savo globa ir savo namuose užlaiko šimtus vaikų, kurie karės delei likosi našlaičiais.

: Ukininkai Indiana valstijoje moka moterims-darbininkėms po du dolarių į dieną.

: Beveik 37 nuošimčiai moterų-darbininkų šioje šalyje dirba krautuvėse ir įvairiose dirbtuvėse.

: Suvienytose Valstijose daugiau, ne-

gu 10.000.000 moterų galės balsuoti sekančiuose Prezidento rinkimuose.

: Japonijos moters-mokytojos gauna nuo \$5.00 iki \$7.50 į mėnesį algos.

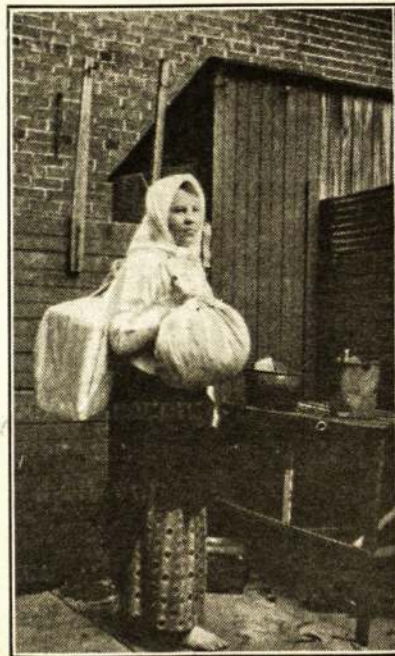
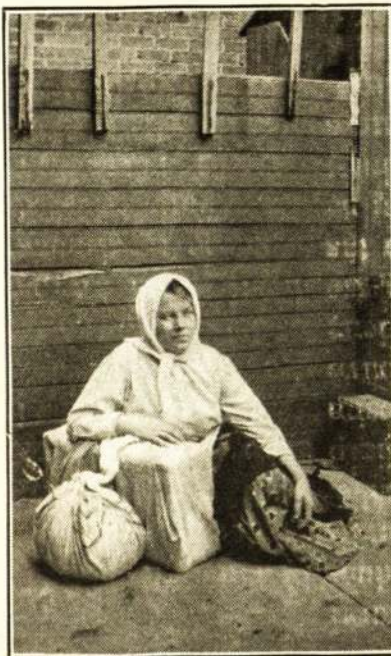
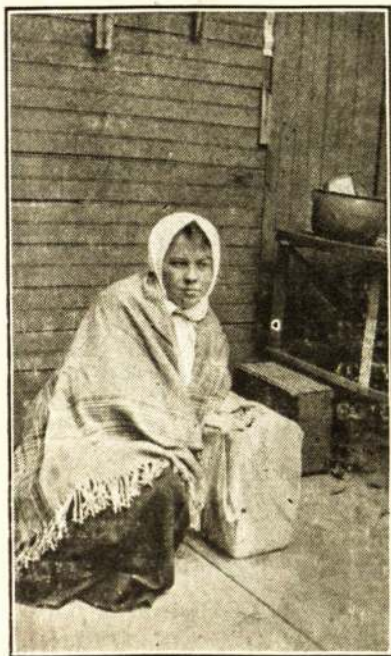
: Pagal statistikas moters-darbininkės daugiau laiko sugaišina sirgimui, negu vyrai.

: Tulos gazo kompanijos jau mokina moteris, kaip išskaityti gazo „myterius“, kad užimtų vyrų vietas.

: New York'e moters jau dirba prie elevatorių, ant gatvekarių, krasoje, bankuose ir tt.

: Pennsylvanijoje daugiausia moterų pasirašė ant valdžios išleistų kortelių maišto taupymui — viso 750.000.

: Nors moters gavo balsavimo teises New York'o valstijoje, tačiau jos negali tarnauti teismo prisaikintųjų eilėse — tų teisių joms dar nepripažinta.

Lietuvė karės tremtinė rengiasi keliauti iš tėvynės Lietuvos į tolimą Rusiją.

Parašė A. B. STRIMAITIS.

SU šiuomi numeriu Moterų Priedas įžengia į naują antrų metų vagą. Pirmų metų bėgyje, pasisekė įgyti pusėtiną užuojautą iš moterų pasės: tulos moters rašo man ypatingai, kad aš išreiškčiau savo nuomonę apie tulus gana tankiai atsitinkančius dalykus mūsų gyvenime. Žinoma, kiekvienas kalba ne apie save, bet apie kitus, jeigu kas blogo, o jeigu kas gero — tai tik tuomet kalbama apie save. Taip ir aš pasinaudosiu vienu privatiškai man rašytų laiškų, kur kalbama daugiau apie vyrą, negu apie moterį.

Faktai, kuriuos čion minėsiu, esą tikrai imti iš gyvenimo. Vienam dideliame vakarinių valstijų mieste gyvena didokas buris mūsų tautos žmonių. Ten esama nemažo skaitliaus mūsų inteligentijos. Iš to burelio esą ne vienas, ne pora, bet daugelis „nelaimingų“ vyrų. Laiškas prasideda sekančiai:

„Kartą man pasitaikė su juom nueiti į teatrą. Po perstatymui jis mane pasikvietė į restoraną išgerti šiltos arbatos. Nieko blogo nemanydama, priėmiau pakvietimą. Jis laikėsi labai atsargiai, nebuvę galima pastebėti, kad jis būtų bent truputėlį išimylėjęs. Man atrodė, kad jis tai daro iš mandagumo ir mėgsta būti mano draugijoje, kaipo artimas pažįstamas kaimynas, arba, geriau sakant, artimas giminė. Jis mėgsta daug kalbėti, o ypatinai apie save, gi kuomet kalbama apie save, tad blogo nieko neišgirsi.

„Susėdova prie stalelio. Jis pradėjo pasakoti apie savo gyvenimą, nuo pat pra-

džios iki galui, apie vargas, nepasisekimus, apie užsiėmimus, ir pasekmes. Jis taip užinteresuojančiai moka sakinius surišti, kad paprasto išauklėjimo žmogus niekuomet nesugebėtų taip puikiai kalbėti. Ir išties, — tokias pasakas tik kningose

galima atrasti, arba tokiose vietose galima išgirsti, kur susirenka augštesnėji žmonių klesas... Kur prie prielankios, prie švelnios muzikos nieko daugiau nematant, kaip tik vieną mandagumą, vieną malonumą, užmiršti viską, tarsi ir negyveni anapus sienos, kur darbininkų klesas kuliasi su vargais už savo likimą, už rytojaus dieną, už kasnį duonos... Čia nieko nestoka, čia perteklius visomis pusėmis!

„Iš karto sėdėjova skersai stalelio. Tik, žiuriu, ir nepajutau, kaip mano kedė stovi veik arti prieš jo kedę. Aš klausausi jo pasakojimų su didele atidžia. Jo lupos taip taiko žodžius iš barnos paleisti, kad, rodosi, tiesiai smeigte smeigia man į širdį. Negalėjau akių nuo jo lupų nuleisti. Pastebėjau, kad jam tas labai patiko. Galima buvo spėti, kad jis manė, jog išties jau atsiekė savo tikslą. Aš kiaurai permačiau jo mintis, nes pradėjo būti ne tokiu atsargiu. Pradėjo kalbėti išdidžiai, lyg, rodos, jau tikrai pasiekęs savo tikslo rybas.

„Tik, štai, staigu pasidarė didelė permaina: pradėjo pats savęs apgailestauti, persimainė balsas, pradėjo lyg per verkumą, pamažėli su ilgomis pauzomis kalbėti ir po vienai ilgai pertraukai vos vos ištarė:

— O vienok aš esu nelaimingas...

„Aš supratau, prie ko ji mintis veda. Dabar ir man reikėjo kas nors pasakyti. Žinoma, moteriškai mano vietoje būtų prisiję visai kitoki monologą pasakyti, bet aš, budama tokiame padėjime, kaip Tamsta žinai mano vyrą... Gododama šį žmogų, kai-

po artimą kaimyną, mandagiai todelei atsiliepiu:

— Delko-gi Tamsta esi nelaimingas?—
Man rodos, Tamsta užsipelnai turėti laimę.

„Jis valandėlę mįslijo. Turbat, susibėgo mintis apie jo moterį ir tris gražius, linksmus kudikėlius, kurie jį myli, su juo namie žaidžia. Aš tuo tarpu žiūrėjau jam į akis ir laukiau; žinojau, ko laukiau; žinojau, kad tas ateis visai paprastu budu. Pastebėjo tą ilgą pauzą patarnautojas: manydamas, kad tai jo reikalauja, bavo beprisiartinęs, bet jis pamojo ranka šonan, patarnautojas, nusigrižęs, nuėjo. Aš nudaviau to nematanti. Jis pradėjo kalbėti žemu balsu, — atsidusęs iš gilumos širdies:

— Oh, mano pati!

„Matomai, namų šeimyniškas gyvenimas nedavė jam drąsiai kalbėti. Bet vieta ir laikas buvo taip patogus, kad negalima praleisti tos progos: jis nori surasti pasitikėjimą manyje. Pakėlė ranką nuo savo veido ir padėjo ant stalelio, pradėjo žiūrėti man tiesiai į akis; aš uždėjau savo ranką ant jo rankos; jam žodžiai veržėsi lyg prievarta:

— Mano pati puikiai ir geriausi moteris visame pasaulyje. Aš ją vienintelę tik pamylėjau...

„Nusišypsojau. Jis ir vėl pakartojo:

— Žinoma, puiki moteriškė...

„Aš linkterėjau galva, duodama ženklą, jog sutinku su jo tvirtinimu, bet mano veidas suvis ką kitą liudijo. Jo kalba suminkštėjo:

— Bet... bet ji manęs nesupranta, — vos pašnabždomis ištarė.

„Norėjau ką tokio pasakyti, bet, budama motere kito vyro, turinti šeimyną, tik simpatiskai sumurmėjau, bet širdyje džiaugiausi, kad jis tą išreiškė; dabar aš galėsiu eiti namo ir be rudesčio miegoti, — jau žinau, delko šis vyras yra „nelaimingas“...”

Jeigu porose įvyktų nesusipratimai, bėgiai, kurie veda prie nelaimingo gyvenimo, — kuri iš šių ypatų būtų kaltesnė? Lai sprendžia abi pusės. Gavęs mūsų moterų ir vyrų nuomones, duosiu į šį laišką atsakymą.

NAUJI METAI

Štai, su paslapties šypsa, naujas metas žengia;
Gal jis neša ką-nors naujo, — niek's negal atspėti.
Ar jis džiaugsma ir linksmę, ar ašaras rengia?
Ar gal pilkas vargo dienas, ar turtą laimėti?...

Laukia visi laimingo, linksmo Naujo Meto,
Bet ne visi vienodai tą laimę vadina:
Vieni turtuose, garbėj' — linksmębėj' ją mato,
Kiti jaučias' laimingi, kad sąžinė gryna.

Linkėčiau, kad kiekvienas tokią dalį gautų,
Ką jis laime vadina, kas jo idealas.
Tegul iš laimės taurės žėdnas paragautų
Ir laimintų šį metą, kaip ateis jo galas.

E—ra.

VAIKŲ SKYRIUS

KOMETOS

Paruošė K. S. KARPAVIČIUS.

KAS yra kometos? Jas labai retai tegalima matyti, ir tai sunku atskirti nuo žvaigždžių. Kometos labai retai užkliūva į galimas akia matyt rybas, — visą laiką jos klaidžioja po dausas savo keliais, tik už keleto desėtkų ar net keleto šimtų metų vėl pasirodydamos.

Kometos yra tai dangaus kūnai, ištolo panašūs žvaigždėms; apie jas susikoncentruoja įvairūs *gazai*, kurie sykiu su kometu sudaro šviesą aplinkui jį. Laikas nuo laiko kometos užsuka į saulinės sistemos rybas, ir tada žemės gyventojai gali jas matyti, tik, žinoma, per trumpą, sulyginamai, laiką. Kometos prieina visai arti žemės kelio, kuriuomi ji eina aplinkui saulę; jeigu toje vietoje tuo laiku rastusi žemė, kur praeina milžiniška kometa, tai galėtų įvykti susidurimas, ir žemė sudažtų į šmotelius ar net į dulkes; arba, jei kometa praeitų taip arti, kad galėtų užleisti savo gazais žemę, tai žemė nuvystų su visu savo augiu, ir žmonės uždustų ir sunyktų.

Po tokiam kometos apsilankymui žemė paliktų visai tuščia, be jokios krutanišios gyvybės, be augalo; vanduo iš upių ir jūrų išdžiūtų, išsektų šaltiniai, liktų tik pajaudusi žemės medžiaga — tai viskas.

Kometa tokius nuodingus karštus gazus turi taip vadinamoje „uodegoje“; tą uodegą velka paskui, kada artinasi prie saulės ir žemės, o priešakyje — kada tolinasi nuo saulės. Taip buna dėlto, kad gazai, esantys saulės pusėje, saulės šviesoje

nematomi, nors jie vistiek yra apsupę visą kometą. Užpakalyje kometos, priešingoje pusėje nuo saulės „uodega“ matosi delto, kad pati kometa užstoja saulės spinduliams kelią paskandinti įaose lengvus gazus ir panaikinti matymui.

Kometai besiartinant, pirmiausia pasimato pats branduolys, kaipo šviesi jos dalis; vėliaus pasirodo ir „uodega.“ Daugeli sykių ir astronomai negalėjo patėmyti kometos, iki ji imdavo grįžti atgal, — tada jau uodega eina pirma, užtai senovėje žmonės vadino ją „barzda.“

Kometos buna labai didelės, — diametras siekia milijoną mylių, o uodegos — bent 10 milijonų mylių ilgio. Uodegoje arba abelnai ją apsupančioje gazų atmosferoje medžiagos yra mažai.

Kometos susideda iš skystos-liuosos gazų formoje medžiagos: jos nesusideda vien iš kietos medžiagos, kaip masų žemė arba kitos planetos, bet iš daugelio atskirų dalių, sujungtų su gazais; tankiai net per pačią kometos galvą matyt tolimesnės žvaigždės.

Įvairių kometų yra 800, tik jos yra arba mažos arba taip toli, kad nuoga akia matyti negalima; vos apie trylika jų tam tikrų laikų tegalima matyti.

Teleskopais matoma kometos prisiartinimas ir atsitolinimas per keletą mėnesių laiko; nuoga akia pasirodo ji aiški tik keletu dienų prieš ateisiantį sukimasi grįžti.

Kometos paprastai vadinama atradėjų vardais. Nesenai, vos 8 metai atgal, gegužės mėnesį, 1910 metais, *Halley'o kometa*

buvo prisiartinusi į saulės systemą ir buvo matoma; nekurie atstronomai paleido gan baisias sensacijas, ir žmonės, bijantie mirti, perkentė daug baimės, nes buvo sakoma, kad kometa prieis taip arti prie žemės; jog turės įvykti koki katastrofa ir mūsų žemė sudužs arba liks gazais užnuodyta. Bet kometa praėjo nieko nepalietusi, tik davė gan puikų vaizdą tiems, kas jos laukė ateinant ir kas ją matė.

Šie erdvių keleiviai turi tris kelius; vienas jų, trumpiausias, vadinamas *eliptišku*, *pailgu*; tuo keliu einanti kometa buna periodiška, pasirodanti į tam tikrą neperilgą laiką, bent į kelis desėtkus metų; *paraboliniu* keliu einančios kometos užėjusios ir vėl pradingsta, niekad nesugrįždamos; bet kad *parabolinis* kelias yra irgi panašus pailgam periodiškam kometos keliui,

gali būti, kad toki kometa, keliavusi tukstančius metų, vėl kada nors užaina. Taip, daleiskim, jeigu pradžioje mūsų eros (laikė Kristaus gimimo) buvo prisiartinusi koki kometa prie žemės, ji dabar vos teatluko pusę savo kelionės, o dar už poros tukstančių metų ji vėl ateis. *Hyperbolinis* kelias yra dar platesnis už antrąjį, ir juo užėjusi kometa, nors taip, kaip ir antroji vėl gali sugrįžti, bet vis bus nauja, nes ima daug milijonų metų, kol ji perkeliauja dalį tolimiausių erdvės, neturinčios jokių rybų.

Visoje begalinėje ir neišmatuojamoje erdvėje esantie kunai keliauja, sukasi ir eina kur nors tam tikrais keliais, vienos sistemos paskui kitas, — saulė su savo šeimyna (aštuoniomis planetomis ir su jų mėnuliais) irgi keliauja ir maišosi, taip susidurdama su naujomis kometomis.

PETRO ARMINO EILĖS

GODUS ŠUO.

Senukai mums sako, mokina kasdieną:
Jei rasi du zuikiu, tai vykis tik viena;
O jei į abudu sykiu tu iššausi —
Tikrai už godumą nė vieno negausi.

Per lieptą sau ėjo šunytis su mėsa,
O saulė lyg tyčia, pražibo tą čėsą;
Šuo savo šešėlį vandenį pamatė,
Labai jis stebėjos, akis tuo pastatė;
Kaip žaibas jis šoko lyg tartam be proto —
Atimti nuo kito mėsos antrą šmotą.
Vienok čia nelaimė! Jis norint panėrė,
Bet antrojo kashio mėsos nenutvėrė;
Vandens jis taip šalto didei nusigando,
Kad snukį atvėrė — šmots savas nuskendo.

—o—o—

ŽUVYTĖ.

Radus sliuką upėje, mažiukė žuvytė
Gailėjosi širdingai, kad negal' praryti.
Pasitraukė į šalį, pamačius lydeką,

Kuriai sliukas, o su juom ir meškėrė teko.
Regėdama žuvytė, kaip galėj' pražuti,
„Gera, tarė, kaip kada ir mažytei buti.”

—o—o—

ARKLIAI.

Arkliai vieną šaltą dieną
Sunkiai vežė namo šieną;
Tada viens kalbėti ima:
„Reik į balą verst vežimą.”

Kaip tik tarė,
Taip padarė.

Bet kas iš to jiems išėjo?
Šlapią šieną vilkt reikėjo,
O pakol šiens neišdžiuvo,
Suvis n'ėdė jie jie buvo.

Kas nedirba, mielas vaike,
Tam nė duonos duot nereikia.

MUSŲ MIRUSIEJI RAŠYTOJAI

PETRAS ARMINAS

(Gimė 1853 m., 16 d. rugs.; mirė 1885 m., 18 d. kovo)

Paruošė PR. BAJORAS.

PETRAS Arminas buvo kilęs iš neturtingų tėvų-kaimiečių. Jis gimė Lietuvoje, Suvalkų gubernijoje, Vilkaviškio paviete, Dekšnių kaime.

Petras, dar jaunutis budamas, nekartą juto skaudų šios žemelės gyvenimą. Nesykį jis apraudojo savo likimą. Mat, jo tikrasai tėvas ne koks buvo: gērė, nežūrėjo namų tvarkos...

Vienok tėvas suprato, kad Petrukas myli kningas ir mokslą. Todel jis įsakė savo žentui (kuriam užrašė Petruko dalį) Ptruką leisti į mokslą. Taip ir padaryta. Petrukas išvežta mokintis. Pirmiaus mokinosi Mariampolėje, paskui — Veiveriuose, mokytojų seminarijoje.

Petras mokinosi gerai ir jį mokytojai visuomet gyrė. Baigęs mokytojo mokslą — gavo medalį už gabumą.

Tapęs mokytojum, jis pradėjo mokinti vaikus mokykloje.

Pirmos jo mokytojavimo dienos nebuvo linksmos. Budamas neturtingu, neturėjo kuomi pradėt gyventi. Bet draugai jam pagelbėjo.

Jis buvo gabus mokytojas ir tokiu budu neužilgo pasiekė mokytojo vietos toje pačioje Mariampolės gimnazijoje, kur kitados ir pats mokinosi. Čia tai jis ir pradėjo darbuotis dėl Lietuvos ir lietavių.

Lietuvoje kitąsyk buvo rusų uždrausta netik skaityti, rašyti, bet kaikur net ir kalbėti lietuvių kalba. Lietaviai tuomet buvo tamsūs, nemokyti. Pati-gi Lietuva buvo pavergta rusų. Mažus vaikus Lietuvos mokyklose mokino ne lietuviškai, bet rusiškai. O tai budavo labai sunku: pirmiausia reikėdavo išmokti kalbos, paskui tik mokintis. Mokyti Lietuvos vyrai nenorėjo, kad taip būtų. Jų noru buvo matyti Lietuvą laisvą, su lietuviškomis mokyklomis, lietuvių gražia kalba. Jie, slapta nuo rusų val-

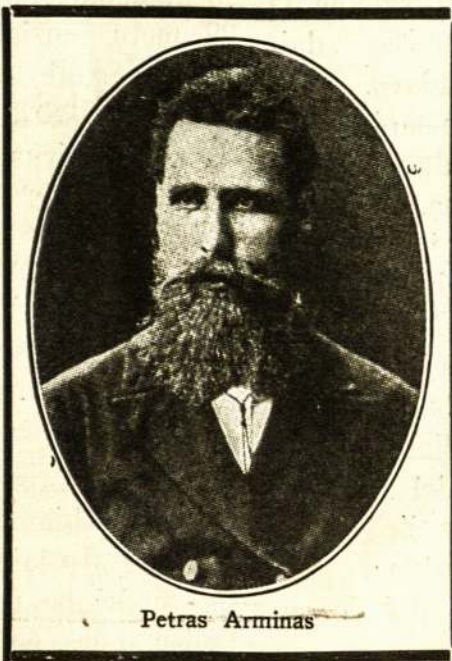
džios, stengėsi žmones šviesti, mokinti. Jie sakydavo, jog Lietuva yra lietuvių ir tik lietuviai turi ją valdyti.

Ir Petras Arminas prie tų gerų vyrų priklausė.

Kada jis gyveno ir mokino vaikus Mariampolėje, tad svarbiausia užėgą visų Lietuvos tuomlaikinių didžiavyrių buvo pas Arminą. Čia jie, slapta susirinkę, kalbėdavo, tardavosi apie Lietuvos varšus. Pas Petrą Arminą ateidavo ir jo mokiniai iš

gimnazijos. Jis jiems daug ko įpasakodavo: apie lietuvių praeitį-senovę, mokindavo lietuviškai dainuoti ir tt. Vaikai už tai jį mylėjo, gerbė ir noriai mokinosi, darėsi gerais lietuviais.

Čia gyvendamas jis ir rašyti pradėjo. Jo raštai buvo tai daugiausia vertimai: pasakos eilėmis, ir tt. Svarbiausie iš jų: „Piaštų Duktė“, „Kaimo Mokykla“, „Gražina.“ Daug ir kitų raštų jis pagamino. Jo

Petras Arminas

vertimai buvo lengva kalba; todėl žmonės juos mėgo skaityti. Smagu jam buvo, jog ir jis gali lietuviams gero padaryti. Tuos savo raštus jis siųsdavo į lietuvių laikraštį „Aušra.“ Tas laikraštis buvo pirmutinis lietuvių kalba. Jį leido Tilžėje M. Jankus; redagavo-gi Dr. J. Basanavičius, Dr. J. Šliupas ir kiti.

Jis parašė ir vaikams pasiskaityti raštelį. Tarp jų: „Vilkas-piemuo,“ „Skendinys,“ „Bitė ir Šlapis,“ „Lapė ir Liutas,“ „Sugėdinta Lapė,“ — vaikų namylėti pasiskaitymai. Savo raštuose jis pasirašydavo slapyvardžiu — „Trupinėlis.“

Arminas buvo geros širdies, šnekus, meilus, linksmas, mėgdavo juokauti ir mokėdavo kiekvieną — ypač mažus vaikus — gerbti. Už tai ir jį kiti gerbdavo ir mylėdavo. Tankiai žmonės, budavo, jį kviečia į svečius, į vestuves. Myli jį, vaišina. O jis svečiuose dainuodavo lietuviškas dainas, sakydavo pasakas, juokaudavo.

Rusų valdžia Lietuvoje neapkęsdavo tokių žmonių. Ji juos persekiodavo, teisdavo, siųsdavo į Sibirą, į kalėjimą. Neapken-tė ji ir Petro Armino. Miesto valdžia, pastebėjusi jo susiartinimą su jaunimu, sąžmonėmis—ėmė jį persekioti. Net ir gimnazijos vyriausybė jį persekiojo. Jis, — nors buvo stambaus sudėjimo, budamas jau trios širdies, pasijuto skriaudžiamas. Mat, jis žinojo, jog dirba svarbų dėl Lietuvos darbą; žinojo, kad už teisybės jėškojimą gali likti net be duonos, pasmerkta, — labai, tad, jis susirapino. Iš to didelio rūpesčio apsirgo.

Tik spėjus pasveikti — gavo pranešimą atsisakyti iš mokytojaus vietos Mariampolėje.

Už kurio laiko mokyklų valdžia nuskyrė jį mokytojum Lenkijoje.

Nesmagu jam ten buvo. Nepatiko svetimas kraštas. Jis mylėjo tiktai Lietuvą, jos žmones. Gyvendamas Lenkijoje, ilgėjosi savo tėvynės Lietuvos. Troško pamatyti tas vietas, kur augo, gyveno. Savo žmonai ir draugams jis rašydavo laiškus. Juose budavo eilių. Ten jis išreikšdavo norą kuogreičiausia sugrižt Lietuvon, pas savo žmones, pas savuosius.

Gyvendamas svetur, sunkiai dirbdamas ir persekiojamas, Petras vis menkėjo, sirguliavo. Antgalo, pasijutęs visai silpnas, atsisakė nuo vietos ir pargrižo atgal į Lietuvą ir kaip gulė į lovą, tai jau daugiau ir nekėlė.

Mirti jis nebijojo. Tik skausmas jam širdį spaudė, kad tokiam jaunam reikia skirtis su šiuomi pasauliu, kad tiek mažai, jo nuomone, jis dėl Lietuvos padarė. Mirė 32 metų amžiaus, nuo sauslięgs. Ir ant mirties patalo gulėdamas, vis dar kiek galėdamas rašė, dirbo Lietuvai, jos žmonėms.

Jam mirus, kunas palaidota Mariampolės kapuose.

Į kapus lydėjo jį didelė žmonių minia. Daugiausia bavo tai gimnazijos mokiniai, kurie, nuliudę, su pasididžiavimu suteikė gerbiama savo mokytojui paskutinį atsišveikinimą...

Petro kapas dar ir dabar yra lankomas ir gerbiamas: ant jo klojama gėlės ir vainikai. Jo laidotuvių dienos sukaktuvėse ten susirinkę mokinių būreliai sako prakalbas, eiles, šnekasi apie jo gerus darbus.

Nors Petras ir mirė, bet jo darbai dar ir dabar tarp mūsų gyvuoja. Ir už jo darbštumą Lietuvos ir žmonių labai — jis bus gerbiamas ir minimas kol tik Lietuva gyvuos!...

KAIP TAUTOS BE RAŠTO UŽRAŠĖ SAVO HISTORIJA

(Iš Marčiaus Rutino „Žingnėlio.”)

KIEKVIENAS žmogus nekartą pamąsto sau: „Kažin, kaip seniau mūsų žmonės gyveno, iš kur jie atsirado?” Apie tai kaip gyveno jo tėvai, jo tėvų tėvai arba bočiai, jis kartais sužino iš jų pačių arba iš kitų senesnių žmonių pasakų. Taip šioji lietuvių karta gali išgirsti pasakojimus savo tėvų ir senelių apie Didžiąją Europos karę, toliau apie Laisvės metus, apie Sugražinimą Spaudos, apie Spaudos Užgynimą, apie Lenkmetį, apie Baudžiavą ir jos Panaikinimą, apie Krakusmetį, apie Prancuzmetį, o toliau žmonių pasaka jau nesiekia: retas kuris begali papasakoti kas pirmiau buvo su mūsų kraštu prieš Prancuzmetį.

Daugiau žinių ir apie senesnius laikus galima rasti kningose. Kadangi lietuvių kalba pradėta spausdinti Rusijoje nepersenai, tai nuotikiai senovės Lietuvoje dažniausiai užrašyta svetimomis kalbomis: lotiniškai, vokiškai, lenkiškai, rusiškai ir kitaip. Ką mes turime šiandien savo kalboje apie Lietuvos senovę, tai paimta iš tų svetimų raštų. Bet ir svetimi raštai nelabai daug lietuvių istorijos laiko apima.

Iš jų mes žinome, kaip Lietuva seniau buvo suvienyta su Lenkija į vieną valstybę, kokia tvarka buvo toje valstybėje, kokios karės ir su kuo; toliau sužinome iš tų šaltinių apie tai, kaip Lietuva buvo pati sau viena valstybė, kokie jos buvo kunigaikščiai, kaip tie kunigaikščiai kariavo su kryžiuočiais ir kardininkais ir kitais priešais, kaip prieš tas kares lietuviai dalinosi į daugelį giminių, kur ir kaip tos giminės gyveno, kokios tikybos buvo, kokius papročius turėjo ir tiek.

Toliau, kas dar seniau buvo, nei knigos nepasako. Tiesa, randama dar senesniuose raštuose senovės romiečių ir graikų aprašant tuos kraštus, kur šiandien

lietuvių gyvenimą, bet labai neaiškiai, viskas vadinama kitokiais vardais, iš kurių sunku bepažinti save, o mus įdomumas ima, kas tuomet buvo su mūsų tauta, kur ji gyveno, ką veikė ir kas dar pirmiau, prieš tai buvo su ja.

Šiuos klausimus uždavinėjo sau mokslininkai ir jie susekė kaip tautos be rašto savo istorijas užrašė.

Jie pradėjo lyginti įvairių tautų kalbas, papročius, kasdieninės apyeigos daiktus ir patėmijo daug įvairių dalykų; pavyzdin: palyginę lietuvių kalbą su senovės Azijos indų, vadinama sanskritų kalba, rado tarp jų daug panašių žodžių ir išsitarimų, kaip va: lietuviškai: „*Dievas davė dantis, Dievas duos ir duonos*”; sanskritiškai: „*Deva da dontas, Deva do danas*.”

Kilo klausimas — iš kur atsirado šis panašumas? Ir mokslininkai pradėjo galvoti, kad nekitaip, kaip lietuviai su indais, jei nepaeina iš vienos giminės, tai bent turėjo kada-nors ir kur-nors arti vieni kitų gyventi.

Pradėta lyginti pilekalniai, kurių yra daug Mažoje Azijoje ir Lietuvoje ir rasta, kad vieni ir antri panašiai sapilta — iš to kilo išvedimas, jog lietuviai kuomet nors turėjo ten gyventi ir gal tai buvo kaip tik jiems einant nuo indų pusės į Europą.

Jieškota daugiau ženklų, kur seniau lietuviai galėjo gyventi. Palyginta senovės Trakijos ir šiandieninės Bulgarijos ir Makedonijos vardai ir iškaskenos iš kapų — senovės daigtai. Rasta ir čia panašumas. Rasta Bulgarijoje miestas Varna ir nemaža bulgariškų pavardžių, paeinančių iš lietuvių kalbos, senovės trakų daigtai rasta dažnai su levo (liuto) paveikslu ir lietuvių pasakose susekta dažnai levas minint, nors levų negirdėti nei Lietuvoje nei Trakijoje kada-nors buvus. Reiškia nekitaip čia bus atsitikę — kaip kas-nors pirmiau

levų šalyje gyvenęs, o paskai atėjęs į tą kraštą ir atsinešęs daug atsiminimų apie juos, dabines jų paveikslu daigtas, sekęs pasakas apie levus.

Kad lietuviai galėjo ten gyventi dar liudija ir tas, kad lietuvių dainose dažnai minimas Dunojėlis — Dunojus — didelė upė, bėganti pro tuos kraštus.

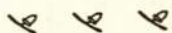
Šitais palyginimais kalbos, pasakų, daigtų, pilekalnių ir kita daug užsiiminėjo svetimtaučiai mokslininkai — vokiečiai, lenkai ir kiti, o pačių lietuvių — daugiausiai Daktaras Jonas Basanavičius ir Daktaras Jonas Šliupas.

Iš kitos pusės danų mokslininkas Thomsen'as palygino lietuvių kalbą su suomių (žiemų finų) kalba ir rado daugybę lietuvių žodžių suomių kalboje; tokie:

grudas, rugiai, žirniai, pupos, soros, linai, sėmenys, pelai; karvė, žirgas, paršas, kuyls, ėras, avinas, žąsis, ungurys, lašiša; žagrė, akėčios, kirvis, kaplys, peilis, lopeta, rėtis, ratas, šluota ir kiti.

Tas pat patėmyta ir su mordvos (rytų finų) kalba. Reiškia kada-nors mūsų tauta su tomis tautomis turėjo susisiekti, artybėje buti. Apie tai neužginčinamai liudija mūsų ir tų tautų kalbos. Bet kur ir kada tas buvo dar mokslas neištyrė, tačiau reikia tikėtis, kad mokslas sykį suseks tai, kaip tautos be rašto užsirašė savo istoriją, toliaus dar daugiau suseks, ištirs apie tai ir praneš visų žiniai.

(Pasiskaityk kalbininko K. Bugos „Aisčių Studijos“, Kaunas, 1907 m.)

APIE ROMOS ĮSTEIGIMĄ

Perpasakojo BARZDŲ DĖDĖ.

III. DU PIEMENIU.

— Aš negalėsiu matyti kudikius skęstant, — pratarė vienas piemuo.

— Nei aš, — pridėjo antrasis. — Pažiūrėjus į juos, man prisimena mano vaikai namie.

— Negalėčiau žiurėti net į skęstantį ėriuką, kad nešokčiau jo gelbėti, — kalbėjo pirmasis.

— Andai, vakar, — sakė antrasis, — išgelbėjau iš upės du skęstančius vilkučius. Ir kaip-gi dabar galėčiau paskandinti kudikius?

Tokių būdu jiedu kalbėjosi, eidamu savo kelia. Priėjusiu prie upės, pamatė plaukiantį lovį, iš kokių piemens paprastai šeria avis žiemos metu.

— Palauk! — sušuko antrasis piemuo. — Paguldykiva kudikius į lovį ir paleiskiva ant vilnių. Jiedu visviena pa-

skęs, bet mes nebusiva kalti, nei nematysiva jų...

— Gerai sakai! Gerai sakai! — atsakė jo draugas. — Suimk tą lovį, kaip tik vilnis prineš jį arčiau prie kranto ir užbaigkiva tą baisų savo darbą!

Jieda ištraukė iš vandens lovį, išliejo vandenį ir iššluostė. Paskui suvystė kudikius į motinos apsiaustalą ir paguldė lovyje.

— Laimingos kelionės, meilūs kudikėliai! — atsisveikino antrasis piemuo. — Niekados negalėčiau pažiūrėti savo dvynukams berniukams į veidą, jei matyčiau jų da skęstančius.

— Laimingos, laimingos kelionės! — pasakė ir kitas, stumdamas nuo kranto lovį.

Po tam, nesidairydamu, jiedu tyliai nuėjo linkui Alba-Longos pasakyti Amulijui, kad jo įsakymas jau išpildytas.

— Na, pagaliaus, galiu liuosiau atsi-kvėpti, — šisai sau pamąstė.

IV. VILKĒ.

TASAI lovelis su mažiukais keleiviais nuplaukē toli upe. Didelēs vilnis jī mētē ir supo, kaip lopši, bet nei lašo vandens neįsiveržē į tą silpną valtį. Malonaus supimo ir vilnių pliaušimo užliuliuoti kudikiai sumigo.

Pagaliaus, valtelē išplaukē į ramesnį vandenį. Platus upės tekėjimas pasigavo ją ir nešē kranto linkui. Dabar jī palengvėlia plaukē tarp krumų ir karklų. Naktipagal jī sustojo negilame pakraštyje prie apaugusio mišku kalnelio, — ir kelionē užsibaigē.

Tą naktį viena vilkē vaikštinėjo pakrantėmis, jieskodama savo vilkučių, kuriuos vilnis nunešē su savim. Umai jī išgirdo lengvutį garsą, panašų čypimui kokio jauno sutvėrimėlio, patekusio nelaimen.

Ji sastojo ir klausėsi. Ar-gi tai galėjo buti jos mažų vilkučių čypimas?

Garsas, rodos, ējo iš karklų, čia pat. Ji greitai įbrido į vandenį, užsoko ant išgriuvusio kelmo ir pamatē tokį ypatingą reginį, kokio vilkas niekadęs negali matyti — du kudikiu, gulinėcia ant vilnonės skarelės!

Vilkei užšokus ant kelmo, kudikiai išgirdo vandenį supliauškėjus; jiedu pažvel-

gē ton pusēn ir ištiesē savo silpnas rankutes.

Vilkē taip stebėjosi, kaip vilkai gali stebėties. Ar tai galėtų buti, kad jos vilkučiai kokių stebuklingu budu galėjo persikeisti į tokius sutvėrimėlius, kokius jī dabar pamatē? Jie atrodē alkani ir be spėkų — ir jī galėtų buti jų motina!..

Jos urvas buvo visai arti, ant kalnelio, kur buvo augšta ir sausa, ir jī galėjo juos ten nuboginti.

Su savo tvirtais dantimis jī bandē nuplėšti skarą. Bet kudikiai buvo taip tvirtai suvyturiuoti, kad jī skaros neperplėšē, bet pakėlē su ja visą ryšulį. Koks puikus budas nešti vaikelius! Taip nešti buvo daug geriau, nega suėmus už plikų kaklelių, kaip jī liuoba nešdavo savo kudikius.

Kudikiai buvo maži ir lengvi; vilkē buvo didelē ir tvirta ir jai buvo lengva juos nešti. Ji linksmai bėgo į kalną, augštai iškėlusi galvą, kad neužgavus ryšulio į akmenis. Ji skubinosi į savo sausą ir šiltą urvą taip linksma, kaip ir by motina, grįžtanti namo su savo kudikiais.

Už valandėlės kudikiai atsidurē vilkės urve ir jautēsi lyg ir savo mylimos geros motinėlės glėbyje. Naktis buvo tamsi. Pakalnėje upės vilnis plakēsi prie kranto. Vilkės urve buvo ramu ir tyku.

(Bas Dar.)

HIAWATHA

(Iš Marčiaus Rutino „Žinynėlio.“)

BUVO indijonų vaikas vardu Hiawatha (skaityk Yjavata). Jo motina numirė jam kudikiu beesant ir jī pasiēmė auginti jo senelē. Jos vardas buvo Nokomis. Ji buvo labai gera moteriškē ir vaiką labai mylėjo. Ji gyveno odomis bei kailiais dengtoje palapinėje. Ta palapinė buvo pajuryje — tarp mėlynos jūros ir tamsaus miško augštų pušių ir eglių-siubuonių. Iš

grios samanų senelē įtaisē savo „Pelėdžiukui“ — taip jī jī vadino — minkštą gultą. Kuomet jis atsiguldavo, jī lialiuodavo jī puikiomis indionų dainomis. Indionai mokyklų neturėjo, tai Nokomis pati pramokē vaiką daugelio dalykų. Ji papasakojo jam visa apie žvaigždes, apie mėnesį, apie laumės juostą, ką žinojo. Ji parodē jam kometą (uodeguotą žvaigždę) ir žemių pašvaistę ir papasakodavo jam apie jas įdomių pasakų. Hiawatha vaikščiodamas

po girias, matē daug paukščių ir žvėrių. Jis taip apsiprato su jais, kad išmoko suprasti jų kalbą, pamylo juos ir nedarė jiems jokios žalos. Paukštelių jis vadino „Hiawathos viščiukais,” o žvėris „Hiawathos broleliais.”

Hiawatha buvo labai vikrus, lieknas vaikinąs ir apsiavęs savo odos kurpėmis-mokasiniais, galėdavo toli išbėginėti ir išvaikšėti per dieną po girias. Jis buvo taipogi labai stiprus ir su nedideliu kumiliu galėjo sudaužyti didelius akmenis.

Paugėjęs jis apsilankė tėvo namuose, kuris gyveno tolimuose žiemų vakaruose. Jo tėvas, pamatęs jį tokiu gražiu, šauniu vaikiną išaugus, labai apsidžiaugė ir prižadėjo padaryti visos savo giminės valdovą.

Griždamas namo Hiawatha pakeliui užėjo į vieno lankų darytojo vigvamą, pasiskaidrų upelį ir ten pamatė labai gražią ir padorią indionų mergaitę, varda Minnehahą. Ji labai jam puolė į akį. Po kurio laiko Hiawatha pasidarė narsiu kareiviu ir savo žmonių vadovu. Jis buvo jiems labai geras ir išmokė daugelio naudingų dalykų: kaip žemę dirbti ir auginti kornus — jis norėjo, kad jie visi būtų laimingi ir pasituri.

Kuomet jam atėjo laikas paimti moterį, jis atsiminė Minnehahą, nuėjo į jos vigvamą ir paprašė senojo tėvo, kad atiduotų savo dukrele. Tėvas sutiko ir jis išsivedė ją į savo kraštą. Senelė Nokomis laukė jų namie ir iškėlė didį pokylį. Į tą pokylį susirinko visi apilinkiniai indionai, pasipuošę geriausiais kailiais ir nusi-
dažę veidus. Jie valgė iš medžio babe-

inų su kauliniais šaukštais. Juos vaišino ten su briedžių, bufalų (laukinių Amerikos jaučių) mėsa ir kornais.

Po vaišių—žaislai, šokiai, dainos ir pasakų sekimas. Hiawatha apsivedęs gyveno laimingai ir norėjo savo liaudžiai būti geru, kaip ir pirma. Jis pradėjo juos mokinti rašyti, o rašalo vietoje vartojo paprastus anglis. Rašė jis ne raidėmis, bet paveikslais.

Atėjo kartą šalta žiema, Hiawathos namus aplankė nelaimė. Jaunamartė Minnehaha sunkiai susirgo ir kasdien ėjo blogyn. Metai buvo blogi — žmonėms sunku buvo su maistu. Dar sunkiau bavo ligo niui. Hiawatha išsiskubino į miškus medžioti ir į upes žvejoti, bet nieko negalėjo laimėti. Pagalios Minnehaha mirė. Jos kunas buvo palaidotas į pusnį ir pas jos kapą buvo sukurta didelė ugnis, kad nušvietus jos dvasiai kelią į palaimintųjų šalį.

Nuliudo ir apnyko Hiawatha palikęs vienas be savo mylimos žmonos. Niekuomet jis nebebuvo tokis linksmas, kaip pirmiausia ir laukė kokios pabaigos.

Ir štai į indionų žemę atėjo baltieji žmonės ir pradėjo juos saviškai mokinti. Hiawatha suprato, kad jo laikai ant visados perėjo ir jis nuėjo į pajurį, išėdo į laivelį ir pasileido bangų siubuojamas į saulėleidžio pusę. Didelė žmonių minia susirinko jo palydėti ir, žiurėdami, kaip jis supojasi laivėje po bangas, siuntė jam paskutinį „sudiev!”

Pasiskaityk plačiai apie Hiawathą gražų K. Vairo vertimą „Hiawatha,” New York, 1918.)

186486

